



MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznika ob 3. popoldan.

Posamezna številka stane 10 vinarjev.

Po pošti stane mesečno 3 K 20 v

Uredništvo in upravništvo: Schmidererjeva ulica št. 5.
Telefon 8/VI.

Letnik 1.

Maribor, dne 28. decembra 1918.

Štev. 29.

Londonski in rimski dogovor.

Znano je, da je Italija l. 1915 s Francijo in Angleško sklenila pogodbo, po kateri so Italiji priznali, da dobi sedaj zasedeno ozemlje, t. j. Trst z Goriško in delom Kranjske, Istro z Reko in pa še večji del Dalmacije. Potem pa, ko so bili Italijani ob Soči tepeni in bežali tja do Piave, tedaj so se spametovali in uvideli, da bo tudi Jugoslovanom, ki so bili tačas v tujini že delali propagando za našo državo, treba priznati njihove življenske interese; s tem so priznali neveljavnost londonske pogodbe, kajti ta je bila zlasti v nasprotju z Wilsonovimi načeli, da treba čuvati meje narodnosti in priznati samoodločbo vsakega naroda. Isto kakor v rimski pogodbi so italijanski delegati tudi priznali v Pragi. Zdaj pa, ko je Avstrija razpadla, pa Italijani zopet hočejo, da obvelja londonska pogodba, zlasti ker da so oni zmagali. Pri tem seveda pozabljajo, da so Italijane že tedaj ob Piavi rešili Francozi in Amerikanci in da so nazadnje prodrli fronto samo s pomočjo teh in pa za to, ker so avstrijske armade same pripomogle do svojega poraza, torej do takozvane italijanske zmage.

Francoski ministerski predsednik Clemenceau (Klemensó) je seveda Italijanom dal razumeti, da bo boljše imeti v nas Jugoslovanih dobre prijatelje, kakor pa dobiti tako ozemlje, kjer bi zopet rastel razdor in iridenta, od česar ne bi trpela samo Italija, nego cela Evropa. Te besede Italijane hudo jezijo.

Posebno se jezi Sonninov list „Giornale d' Italia“, ki kliče „latinsko sestro“ t. j. Francoze na pomoč; češ da italijanski narod, ki šteje 40 milijonov ljudi naj bi bil Franciji bolj pri srcu zlasti ko gre za zvezo proti Nemčiji, kakor pa „konglomerat“ t. j. kup jugoslovanskih narodičev.

Zdaj vpijejo, kako so močni, a pred ofenzivami so Francozom vedno pravili, kako so slabotni, da jim naj pomagajo. Dokazano je, da so Italijani od vseh antantnih zaveznikov po odstotkih najmanj ljudi mobilizirali. Mi pač sodimo, kakor tudi treznejši Italijani, da bo boljše živeti v prijateljstvu, da naj se da vsakemu, kar je njegovega.

To je danes prvi in najvišji zakon.

Političen pregled.

Potovanje regenta Aleksandra v Pariz. Odpotovanje je bilo odgodeno za pet dni radi rimsko-katoliških praznikov in Novega leta, ker je tedaj večina politikov odsotna iz Pariza, francoska vlada pa želi, da sprejme regenta Aleksandra z vso veličastnostjo, ki pripada junaškemu voditelju Jugoslovanske vojske. Raz-

ven tega se sestane v Belemgradu skupština, da zbere delegate v državni svet, in zato je treba, da je regent prisoten.

Skupna ministerstva. Za vso državo so ta-le ministerstva skupna: Za zunanje zadeve, za narodno obrambo, za finance, za prehrano, za trgovino, za obrt in industrijo, za promet in socialno oskrbo. Od naše Narodne vlade v Ljubljani ostanejo torej še ti resorti: notranje zadeve, justica, nauk in bogočastje, poljedelstvo, javna dela in zdravstvo.

Poslanica jugoslovanskih škofov. Jugoslovanski škofje so izdali na duhovščino in katoliško ljudstvo skupni pastirski list, v katerem pravijo med drugim: »Stari Slovani so se posluževali z dovoljenjem Rima pri službi božji svojega jezika. In to predpravico so očuvali v nekaterih krajih naše, sedaj ujedinjene države, do dneva današnjega. Zakaj bi se to pravo sedaj ne razširilo nad vso ostalo domovino? Zato smo se zbrani jugoslovanski škofje obrnili na papeža, naj nam dovoli na celem področju Jugoslavije čitati službo božjo v starem našem slovanskem jeziku, kakor sta to delala naša apostelja sv. Ciril in Metod, a vsi ostali obredi naj se opravljajo v narodnem jeziku, kakor je to z dovoljenjem svete stolice že običajno v nekaterih škofijah.« Pastirski list so škofje zaključili takole: »Opozarjamo zlasti na jedno dolžnost, ki jo Vam nalaga krščanska ljubezen: Že preje smo živeli in živeli homo odslej v novi naši državi pomešani z brati, ki govore z nami isti jezik, v katerih teče ista kri, ki so jedno z nami, ali niso iste vere, a to so naši bratje pravoslavni in muslimani. Tuja toka, tuje oblasti so znale postaviti marsikaj med nas, kar je povzročalo razdore med nami. Tudi tem našim, bratom je treba, da izkazujemo iskreno/svojo ljubav v besedi in dejanju. Sedaj smo ujedinjeni v svobodi v svoji državi, naj torej izgine vse, kar je med nas zasejal tujec, in molimo se Gospodu, da nas ujedini v popolni slogi in ljubavi, kakor je to bilo, ko smo sprejeli Kristovo vero sveto.« — Ta pastirski list so podpisali vsi jugoslovanski škofje razun mariborskega dr. Napotnika.

Sestanek srbske skupštine. 24. t. m. se je sestala srbska skupština, prvič po oslobodenju Srbije. Trajala bo samo par dni. Prva seja (sjednica) bo manifestirala za ujedinjenje države SHS. V zadnji seji bo skupština prenesla vso svojo vlast na državno vijeće t. j. na državni svet. Nato se ne bode več sestala.

Sonnino proti Wilsonu. Iz Pariza poročajo, da je razmerje med Wilsonom in Sonninom zelo napeto, ker Sonnino (italj. zunanji minister) uoče odnehati od italjanskih imperijalističnih zahtev. Vsled tega bi se utegnila celo zavleči mirovna konferenca.

Wilson za zvezo narodov. Proti nekaterim vestem, ki so pisale, kakor da bi Wilson delal za neko zvezo, ki naj bi svetovni mir s silo obdržala, se je izrekel, da on ni samo pristaš zveze narodov, temveč da smatra tako zvezo (brez sile) za neobhodno potrebno, da se ustanovi stalen mir. (op. ur. Zveza, ki bi s silo delala na to, bi morala obdržati militarizem, ki ga pa Wilson hoče popolnoma odpraviti).

Lužiški Srbi na Nemškem so se začeli živahno gibati. Hočejo spojiti svojo zemljo s čehoslovaško državo.

Ameriški mirovni pogoji. „Le Matin“ javlja iz Novega Jorka: Senator Lodge, ki je imenovan za člana mirovne konference, objavlja mirovne pogoje, ki jih hoče Amerika staviti Nemčiji in njenim zaveznicam. Ti mirovni pogoji obsegajo 20 točk in se glase takole: 1. Povrnitev vseh odškodnin, ki so jih prejele centralne države. 2. Povrnitev vseh škod privatnih in javnih. 3. Odškodnina za vse umorjene ali ranjene osebe, plačilo vojne odškodnine v celoti in sicer najprvo Franciji, Belgiji in Srbiji. 4. Do popolnega izplačila teh odškodnin imajo biti finance centralnih držav pod zavezniško kontrolo. 5. Vrnitev Alzacije in Lorene Franciji. 6. Vse neosvobojene italijanske pokrajine se morajo prepustiti Italiji. 7. Narodi v Turčiji morajo biti osvobojeni in postavljeni pod zaščito zavezniških držav. 8. Dardanele pridejo pod protektorat zaveznikov. 9. Srbija, Albanija, Romunska in Grška dobe ozemlje v skladu z aspiracijami njihovega prebivalstva na temelju plemena in jezika. 10. Poljska, Češka in Jugoslavija bodo neodvisne države in obsegale vse pokrajine, kjer stanujejo po večini Poljaki, Čeho-Slovaki in Jugoslovani. 11. Šleswig-Hollstein in Luxemburg dobe pravo samoodločbe. 12. Vzpostava miru in reda v Rusiji in jamstvo proti nemškemu vplivu. 13. Nemčiji se ne vrnejo njene kolonije. 14. Kielski kanal in otok Helgoland se podredita nadzorstvu zaveznikov. 15. Razveljavi se mirovna pogodba, sklenjena v Brest-Litovskem in Bukarešti. 16. Centralne države se morajo razorožiti. 17. Dokler ne izpolnijo centralne oblasti vseh mirovnih pogojev, ostane del njihovega ozemlja okupiran. 18. Cesar Viljem in vsi začetniki vojne in kršitelji haške konvencije se imajo kaznovati. 19. Centralne države se ne sprejmo v zvezo narodov, dokler ne izvrše mirovnih pogojev in ne uvedo svobodne ustave, in 20. kontrola surovin, ki se bodo uvaževale v centralne države, dokler le te ne bodo sprejete v zvezo narodov.

Iz dežele boljše vizmu. Arb.-Ztg. z dne 21. t. m. prinaša sledeče iz Königsberga, 20. t. m. Rigajski časnik „Naši dni“ poroča iz Ploskave:

Boljševiške čete so aretirale 460 profirevolucijonarjev in revolucijski tribunal jih je obsodil na smrt. Obsojenci, razvrščeni po skupinah, so morali sami kopati svoje grobove, potem so jih ustrelili. Sledeča skupina je morala pokopati ustreljene. K drugi kategoriji spadajo oni, ko so za časa nemške okupacije opravljali kako javno službo. Ti so bili aretirani, a še niso obsojeni. In o takih boljševiških zločinih se piše še več. (Kakor Arb.-Ztg. tudi mi ne pristavljamo nobenega komentarja).

Iz Carigrada. V Carigradu je vsaka antantna država pustila svojo posadko. Sultan je sicer še tam, tudi parlament še obstoji, seveda vlada izvršuje ukaze antante. Ljudstvo je mirno, jezi se pa posebno na tiste, ki so speljali Turčijo v vojno proti antanti. Dvoje se smatra kot mogoče: eni mislijo, da bo Carigrad mednarodno pristanišče, drugi pa, da bo Anglija tam vladala. Vse akor uvidijo Turki, da sami niso znali vladati in delati. Angleži da hočejo iz Turčije napraviti drug Egipt, ki je sicer lahko bil zadovoljen, ker so Angleži v Egiptu mnogo storili in brez večje sile. A vlade vendar ne dajo iz rok!

Mariborske novice.

Lučane so zasedle naše čete

Železničarji. V nedeljo se vrši v Narodnem domu ustanovni shod železničarske organizacije ob 7. uri zvečer.

Ustanovni občini zbor jugosl. soc. dem. stranke, se vrši, kakor je bilo dogovorjeno v nedeljo 29. t. m. ob 1/3 popodne v mali dvorani Narodna doma.

Silvestrov večer v Mariboru. Dramatično društvo priredi po starih letih, letos prvič zopet v veliki dvorani Narod. doma Silvestrov večer s petjem, godbo in plesom. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina K 5.—, za člane K 3.—. Za izvršujoče člane prosto. Predprodaja v pondeljek in torek v trgovini Weixl in v Cirilovi tiskarni.

Nabirajmo podpise proti italjanski okupaciji! Vse slovenske občine, vsa društva naj protestirajo proti zasedbi našega ozemlja po Italijanih. Protest pošljite Narodni vladi v Ljubljani, ki jih pošlje Jugoslovanski vladi v Beograd. Pola za podpise bo na razpolago pri trgovini Weixl na Glavnem trgu!

O preteklem štrajku. Za takratni železničarski štrajk je nemško-avstrijski državni svet dal 100.000 K na razpolago. Tako smo zvedeli z Dunaja. Rekli pa so tam gori, da naj si drugič nemški železničarji premislijo take špase, češ da ne bodo več imeli denarja za to. Saj smo tako rekli in zdaj so na Dunaju sami potrdili.

Na naslov Narodne vlade! Mi priobčujemo vse razglase N. V. brezplačno. V Mariburgerci pa smo opazili v številki od 25. dec. razglas o prepovedi izvažanja živil med inserati, za katerega bo oziroma je že naša vlada gotovo dobila masten račun. Če bomo na ta način podprali ta strupen list, potem se ni čuditi, če se nam Nemci v Mariboru rogajo.

Spomenica jugosl. soc. dem. stranke. Omenjena stranka pošilja bratskim strankam celega sveta spomenico, v kateri poziva delavstvo vseh dežel naj potpirajo Jugoslovane proti italjanskemu imperijalizmu, ki hoče vzeti nam vse Primorje, Trst, Reko, Dalmacijo in Goriško. V spomenici se dokazuje, da Jugoslovani tu živijo v kompaktni t. j. skupni masi, da mu je morje

živiljska potreba, da je torej treba sporazuma med nami in Italijani. Zato zahteva stranka, da sestavi mednarodna komisija, ki naj vestno in točno določi narodno mejo med Jugoslovani in Italijani.

„Klub Čechu“ v Mariboru ima v nedeljo 29. decembra t. l. ob 3. uri popodne v restavraciji Narodnega doma svoj letni sestanek. Vabijo se vsi v Mariboru in okolici stanujoči Čehi k obilni udeležbi.

Organizirajte se! Bliža se novo leto in novi časi na-topajo v novih državah. Ta vojska, ki smo jo pretrpeli, se je vršila v znamenju kapitalizma in gospodarske nadvlade posameznikov nad ljudstvom. Proti kapitalizmu pa imamo edino sredstvo t. j. organizacija delavstva in drugih slojev. Kapitalisti so bili na celem svetu dobro organizirani! Zdaj naj še delavstvo postavi svojo bojno vrsto proti njemu; boj naj bo pošten in neizprosni. Tak boj lahko nastopimo z organizacijo! Zato organizirajte se vsi po strokah: železničarji, delavci v tovarnah, obrtniki v mestih: čevljarji, peki, krojači, trgovski sotrudniki, stalno nastavljeni in nameščeni! Čas hiti, a čaka nas velika naloga!

Maribor in bodoča državna meja. Priporočamo knjižico, ki je za nas mariborske Slovence velevažna, ker se iz nje jasno spozna, da so zahteve Nemcev po Mariboru popolnoma neupravičene. Dobi se v Cirilovi tiskarni po 50 vin.

K „pojasnilu“ mariborskega okrajn. glavarja v včerajšnji številki nekaj opazk. Pojasnilo pravi, da je dovoljen izvoz živil, če gre za živila, ki so bila pripeljana iz Ogrske in Hrvaške v naše kraje in katerih radi previsokih cen ne more prevzeti Narodna vlada SHS ali pa naše prebivalstvo. Za ta živila je Nemška Avstrija odrekla vsako kompenzacijo, t. j. Nemci nam za to ne dajo nikakega blaga. To je pa res lepo! Vzemimo ta le slučaj: Prekupec nakupi kakih 10 vagonov masti po 60 K. Ker naša vlada ali pa prebivalstvo ne mara kupiti za to ceno, dobi prekupec izvozno dovoljenje in 10 vagonov odrda na Nemško. Kompenzacije v blagu nam Nemci ne dajo, dobimo torej k večjemu nazaj prazne vagone in pa nekaj papirnatega denarja. Srečni prekupci! Tako dobro jim niti v stari Avstriji ni bilo. Reči jim je treba le, mast me stane 60 K, moka 15 K in na stotine vagonov pojde mirno na Nemško. Potem dobe Nemci lahko dovolj živil iz Jugoslavije, ne da bi jim treba za to kaj dati. Človeku treba pač res posebne vrste pameti, da razume tako vladno naredbo! K sreči imajo naši fantje, ki stražijo Špilje, več narodnogospodarskega in trgovskega umevanja kakor pa možje okoli ljubljanske vlade.

Srbohrvatskih kurzov je v Mariboru nujno treba. Kdor bi torej bil zmožen za poučevanje, naj osnuje take kurze. Pričakovati je dosti obiskovalcev.

Občinski odbor v Studencih. Bliža se novo leto, treba bo torej tudi tam pomesti ter prevzeti občino v našo upravo. Čas je že, da konča vlada Juniča in njegove pangermanske sestrice.

Razpuščene nemške šole. Narodna vlada SHS je razpusti a šu ferajnsko šolo v Šoštanj. Razpustila je tudi nemško 4 razredno ljudsko šolo v Brežicah, ker je imela le 27 nemških otrok ter nemško 4 razredno ljudsko šolo v Ljutomeru, ker je imela le 15 nemških otrok. Res, lepo je skrbeti nemški deželni odbor štajerski za Nemce! V Brežicah za 27 otrok v Ljutomeru pa že za 15 otrok 4 razredna šola! Zato pa več sto slovenskih otrok v Mariboru, 300 slovenskih otrok v Studencih ni dobilo niti ene šole, da, niti dovolili niso, da si z lastnim denarjem postavimo šolo in sami pla-

čujemo učitelje. Zaman so bile naše opetovane prošnje. Ukrep narodne vlade je veliko zadoščenje nam, štajerskim Slovincem!

Šolski voditelji na Sp. Štajerskem. Med temi so še taki, ki so bili do zadnjih dni najhujši renegati in hujskači proti Jugoslaviji. Na to opozarjamo šolsko oblast, učitelje pa prosimo, da nam pošljejo natančne podatke, da ne bodo nevretni ostali na krmilu, zastavni pa v ozadju.

Poročila Ljubljanskega korespondenčnega urada so, posebno kar se tiče Maribora, zadnji čas zelo netočna, da celo neresnična. Tako pošilja ta urad poročila v svet, ki imajo popolnoma nemškularsko tendenco, ker jih dobiva iz Dunaja. Ali je pot iz Maribora v Ljubljano najkrajša čez Dunaj? Zakaj se kor. urad v Mariboru ne preskrbi posebnega poročevalca!?

Šola v Studencih. Zvedeli smo, da ondotna učiteljica posebno hujska proti Jugoslaviji, da se norčuje, češ v dveh letih ne bo nobenega Slovenca več tam, torej tudi slovenske šole ne. In bojda tudi g. župan Jurič — seveda bolj na skrivaj — pridno hujska proti Jugoslaviji. Taka reva na duhu!

Več sto kilogramov povejene svinjine je včeraj dobil Kern v mestno klavnico. Zahtevamo, da se takoj začne izdajati za primerno ceno. Ne da bi zopet vso meso izginilo! Mi bomo začeli g. Kern-u strogo gledati na prste!

Zborovanje konjerejcev v Mariboru bo 30. decembra ob 10. dopoldne v prostorih Narodnega sveta na glavarstvu.

Še vedno ni pravice! Danes je bilo precej svinjskega mesa na trgu, a vsega so pokupili prekupci. Če si hotel imeti kilo mesa, si dobil odgovor: »Je že vse prodano!« Mi opozarjamo naše oblasti na te avstrijske razmere. Prekupcija se mora odpraviti, sicer ne pridemo nikoli do boljših prehranjevalnih razmer. Nastane pa tudi vprašanje, kam pošiljajo ti ljudski goljufi to meso! Večleten zapor je edina kazen za te falote!

Mesa ni! Danes in jutri je naše mesto zopet brez govejega mesa. Tega je krivo škandalozno postopanje našega mestnega zastopstva in njenih uradnikov, ki se za prehrano čisto nič ne brigajo. Na trgu se pač dobi, a za visoko ceno 16 K.

Na tezenskem kolodvoru se je zadnje tedne pokradlo zelo veliko. Poroča se nam, da so ljudje petrolej kar v škafih odnašali. Tudi ovsu, vina in piva so izginile velike množine. Pričakujemo, da pristojne oblasti celo zadevo strogo preiščujo in da javnost izve, kakšna kazen je zadela krivce.

Raznašalec ali raznašalka z dobro stalno plačo se takoj sprejme. Dela na dan 3—4 ure. Oglasi se naj v trgovini Weixl na Glavnem trgu 22

Juraj Gredlič, brivec v Tegethoffovi ul. 31. 22 je zopet začel s svojo staro slovensko brivnico in se priporoča jugoslovanskem občinstvu. 5—5

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl
Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne noveletne in druge razglednice, papir, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

A. Vertnik

trgovina z mešanim blagom in premogom
Sodnijska ulica 17

se priporoča občinstvu.